

Authors' contribution/
Wkład autorów:
A. Study design/
Zaplanowanie badań
B. Data collection/
Zebranie danych
C. Statistical analysis/
Analiza statystyczna
D. Data interpretation/
Interpretacja danych/
E. Manuscript preparation/
Przygotowanie tekstu
F. Literature search/
Opracowanie
piśmiennictwa
G. Funds collection/
Pozyskanie funduszy

POLAND IN THE EUROPEAN UNION SINGLE MARKET

POLSKA NA JEDNOLITYM RYNKU UNII EUROPEJSKIEJ

Paolo Pasimeni^{1(A,B,C,D,E,F)}

¹Institute for European Studies (IES), the Vrije Universiteit of Brussel (VUB), Belgium
Instytut Studiów Europejskich (IES), Vrije Universiteit Brussel (VUB), Belgia

Pasimeni, P. (2021). Poland in the European Union Single Market / Polska na jednolitym rynku Unii Europejskiej. *Economic and Regional Studies*, 14(3), 265-278. <https://doi.org/10.2478/ers-2021-0019>

ORIGINAL ARTICLE

JEL code: F2, F15, O11, O24

Submitted:
May 2021

Accepted:
September 2021

Tables: 0
Figures: 11
References: 10

ORYGINALNY ARTYKUŁ
NAUKOWY

Klasyfikacja JEL: F2, F15,
O11, O24

Zgłoszony:
maj 2021

Zaakceptowany:
wrzesień 2021

Tabele: 0
Rysunki: 11
Literatura: 10

Abstract

Subject and purpose of work: This paper studies the process of integration of Poland in the EU Single Market. It makes use of official statistics from a wide range of institutions (IMF, OECD, Eurostat, and Statistics Poland) in order to define structural patterns, shedding light on the overall integration of the country with the rest of the world.

Materials and methods: Official statistics from a wide range of institutions (IMF, OECD, Eurostat, Statistics Poland).

Results: The results show the structural evolution of the Polish economy, mainly in terms of its integration process within the EU Single Market. The Single Market has indeed provided an urge for Poland's integration.

Conclusions: Poland can so far be considered a success story in the process of integration in the EU Single Market.

Keywords: Poland, Single Market, macroeconomics, trade, European integration

Streszczenie

Przedmiot i cel pracy: Niniejsza praca bada proces integracji Polski w ramach jednolitego rynku UE. Wykorzystuje oficjalne statystyki z różnych instytucji (MFW, OECD, Eurostat, Statystyka Polska) w celu określenia prawidłowości strukturalnych, rzucających światło na ogólną integrację kraju z resztą świata.

Materiały i metody: Oficjalne statystyki różnych instytucji (MFW, OECD, Eurostat, Statystyka Polski).

Wyniki: Wyniki pokazują ewolucję strukturalną polskiej gospodarki, głównie w aspekcie procesu integracji w ramach Jednolitego Rynku UE. Jednolity rynek rzeczywiście dał impuls do integracji Polski.

Wnioski: Polskę można jak dotąd uznać za kraj sukcesu w procesie integracji z jednolitym rynkiem UE.

Słowa kluczowe: Polska, jednolity rynek, makroekonomia, handel, integracja europejska

Address for correspondence / Adres korespondencyjny: Dr Paolo Pasimeni (ORCID 0000-0001-5350-8834), Institute for European Studies (IES), Vrije Universiteit Brussel, Pleinlaan 2, B-1050 Brussels, Belgium; e-mail: Paolo.Pasimeni@vub.be

Journal included in: ERIH PLUS; AgEcon Search; AGRO; Arianta; Baidu Scholar; BazElkon; Cabell's Whitelist; CNKI Scholar; CNPIEC – cnpLINKer; EBSCO Discovery Service; EBSCO-CEEAS; EuroPub; Google Scholar; Index Copernicus ICV 2017-2019: 100,00; J-Gate; KESLI-NDSL; MyScienceWork; Naver Academic; Naviga (Softweco); Polish Ministry of Science and Higher Education 2015-2018: 9 points; Primo Central; QOAM; ReadCube; Semantic Scholar; Summon (ProQuest); TDNet; WanFang Data; WorldCat.

Copyright: © The Authors, 2021. **Publisher:** Pope John Paul II State School of Higher Education in Białą Podlaska.

Introduction

The three decades following the democratic transition and the foundation of the “Third Polish Republic” have probably been for Poland the equivalent of the “Glorious Thirty” for most of western European countries: an uninterrupted period of economic growth, increasing prosperity, autonomy, stability and peace. According to some authors (Piątkowski, 2013; Visvizi, Żukrowska, 2020) they might even be considered the best in the history of the country.

In the same period, the political integration of the country in international organisations has also been a smooth and successful process. After the fall of the Eastern bloc, Poland signed in 1991 an Association Agreement with the European Communities, and the application to EU membership in 1994. In 1999 it joined the NATO. After a decade of progressive approaching to the EU policy making (Copsey, Pomorska, 2014; Karolewski, Wilga, 2018), and the EU membership referendum in 2003, the country joined the EU on the 1st of May 2004.

Since then, Poland has been the only country in the EU to enjoy continuous economic growth, avoiding a recession even during the Global Financial Crisis and the following stagnation in the EU. The country has managed to drastically reduce its unemployment rate from about 20% right before the accession to about 3% in 2020.

Sectoral composition of the Polish economy

As in most advanced economies, the Polish economy is mainly based on services, which account for the vast majority of value added; nevertheless, the country maintains an important industrial base, which accounts for around one quarter of its total value added and employment. It is interesting to see how the relative importance of each sector in the Polish economy has changed over the past quarter of a century.

The most significant change refers in fact to the decreasing importance of agriculture, mainly in terms of employment but also to some extent in terms of value added, and the parallel increase in the importance of professional and technical services, such as ICTs, financial services, arts, entertainment and recreation. The relative importance of public administration services, defence, education and health, has slightly decreased; industry as well as retail, transport, accommodation and food services have maintained their relative importance in terms of value added, however, while the relative importance of industry in terms of employment has slightly decreased, the opposite has happened for the services.

These changes signal important structural changes occurred in the Polish economy during the quarter of a century between 1995 and 2020: a clear shift towards services, while maintaining a relevant industrial base, and a considerable reduction in the importance of agriculture.

Wstęp

Trzy dekady po demokratycznych przemianach i powstaniu „III Rzeczypospolitej” były dla Polski prawdopodobnie odpowiednikiem „chwalebego trzydziestolecia” dla większości krajów Europy Zachodniej: nieprzerwanym okresem wzrostu gospodarczego, rosnącego dobrobytu, autonomii, stabilności i pokoju. Według niektórych autorów (Piątkowski, 2013; Visvizi, Żukrowska, 2020) można je nawet uznać za najlepsze w historii kraju.

W tym samym okresie sprawnie i z powodzeniem przebiegała również polityczna integracja kraju z organizacjami międzynarodowymi. Po upadku bloku wschodniego Polska podpisała w 1991 roku umowę stowarzyszeniową ze Wspólnotami Europejskimi, a w 1994 roku złożyła wniosek o członkostwo w UE. W 1999 roku wstąpiła do NATO. Po dekadzie stopniowego zbliżania się do europejskiego stylu prawodawczego (Copsey, Pomorska, 2014; Karolewski, Wilga, 2018) i referendum akcesyjnym w 2003 roku, kraj przystąpił do UE 1 maja 2004 roku.

Od tego czasu Polska jest jedynym krajem w UE, który cieszy się stałym wzrostem gospodarczym, unikając recesji nawet w czasie globalnego kryzysu finansowego i następującej po nim stagnacji w UE. Krajowi udało się drastycznie obniżyć stopę bezrobocia z około 20% tuż przed akcesją do około 3% w 2020 roku.

Struktura sektorowa polskiej gospodarki

Podobnie jak w większości rozwiniętych gospodarek, polska gospodarka opiera się głównie na usługach, które odpowiadają za zdecydowaną większość wartości dodanej; niemniej jednak kraj utrzymuje ważną bazę przemysłową, która odpowiada za około jedną czwartą całkowitej wartości dodanej i zatrudnienia. Interesujące jest to, jak zmieniało się względne znaczenie poszczególnych sektorów w polskiej gospodarce w ciągu ostatniego ćwierćwiecza.

Najbardziej znacząca zmiana dotyczy w istocie malejącego znaczenia rolnictwa, głównie pod względem zatrudnienia, ale także w pewnym stopniu pod względem wartości dodanej oraz równoległego wzrostu znaczenia usług profesjonalnych i technicznych, takich jak technologie informacyjno-komunikacyjne, usługi finansowe, sztuka, rozrywka i rekreacja. Nieznacznie zmniejszyło się względne znaczenie usług administracji publicznej, obrony, edukacji i zdrowia; przemysł, a także handel detaliczny, transport, usługi związane z zakwaterowaniem i wyżywieniem utrzymały swoje względne znaczenie pod względem wartości dodanej, jednak podczas gdy względne znaczenie przemysłu pod względem zatrudnienia nieznacznie się zmniejszyło, w przypadku usług stało się odwrotnie.

Zmiany te sygnalizują istotne zmiany strukturalne, jakie zaszły w polskiej gospodarce w ciągu ćwierćwiecza między 1995 a 2020 rokiem: wyraźne przesunięcie w kierunku usług, przy zachowaniu odpowiedniej bazy przemysłowej, oraz znaczne zmniejszenie znaczenia rolnictwa.

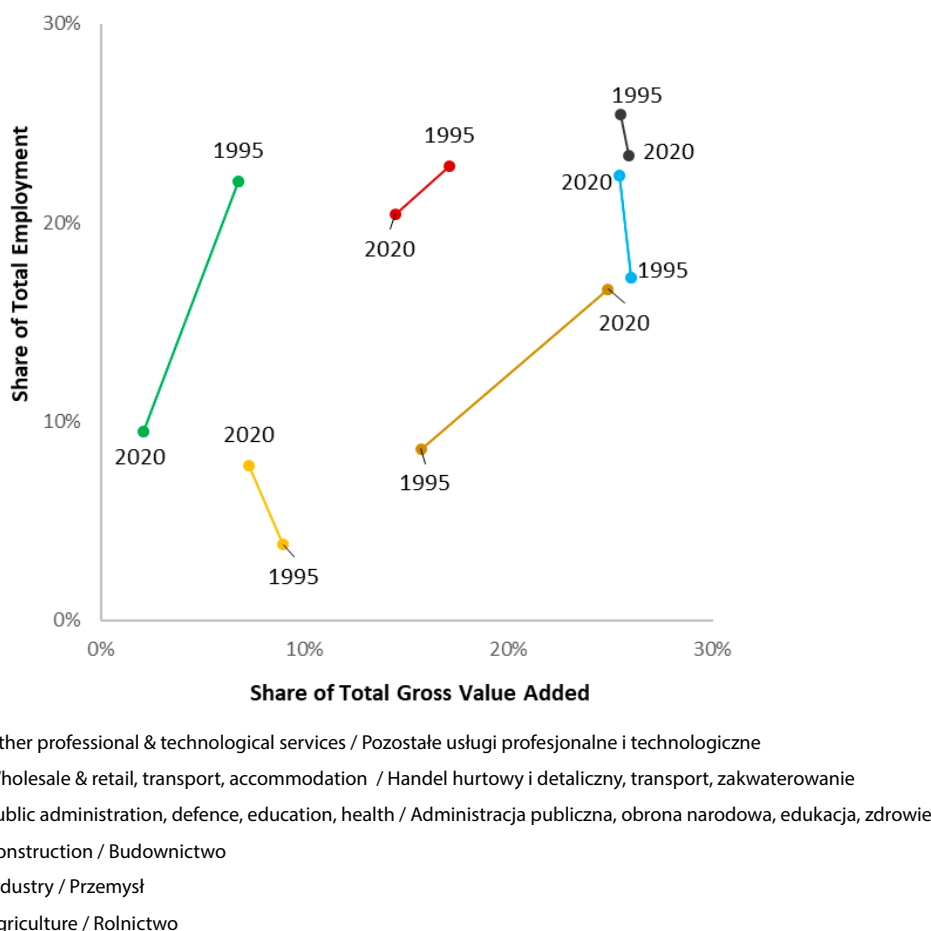

Figure 1. Sectoral shares of Gross Value Added and Employment in Poland (1995-2020)

Rysunek 1. Udział sektorów w wartości dodanej brutto i zatrudnieniu w Polsce (1995-2020)

Source: Own elaboration, on Eurostat data.

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych Eurostatu.

Macroeconomic fundamentals

During the past three decades, Poland has been the only EU country experiencing an uninterrupted period of growth, without any recession, until 2020, when the Covid-19 pandemic has pushed the whole Union into its deepest recession on records. A steady path of positive contribution to growth by consumption and investment has characterised this long period.

While the buoyant domestic demand was reducing Poland's external competitiveness before the global Great Recession of 2008-2009, the important depreciation of the Zloty in those years helped the country regain competitiveness and turn the contribution by net exports positive.

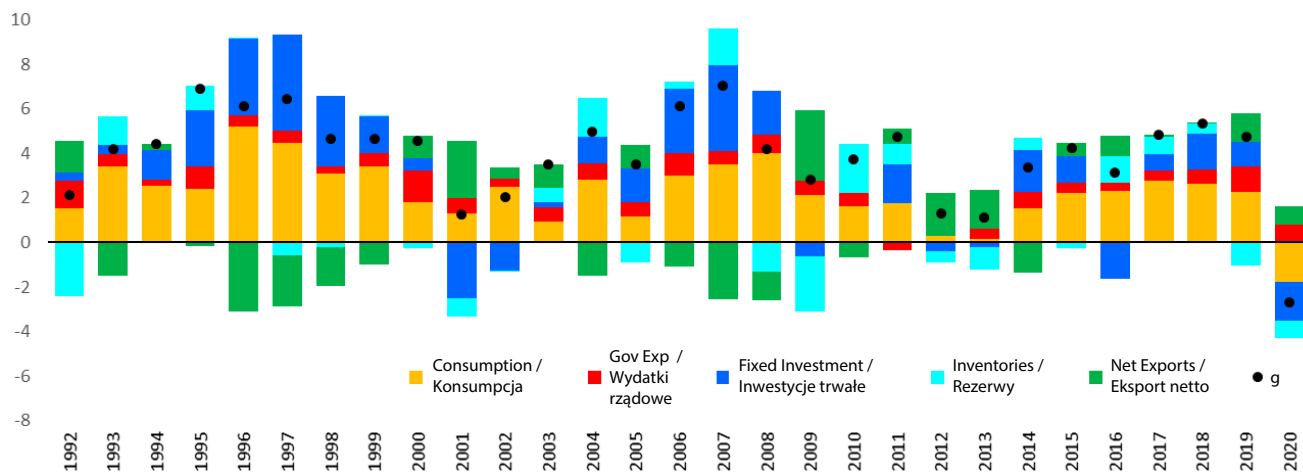
A stylised representation of the Phillips curve shows two structural breaks in the relation between inflation and unemployment in Poland: one right after the accession to the EU, and the second one between 2013 and 2015; in both cases both rates of inflation and unemployment decreased, bringing the curve on a lower path. This has allowed the Polish economy to progressively achieve lower rates of unemployment without considerable inflationary pressures.

Podstawy makroekonomiczne

W ciągu ostatnich trzech dekad Polska była jedynym krajem UE, który doświadczał nieprzerwanego okresu wzrostu, bez żadnej recesji, aż do 2020 r., kiedy to pandemia Covid-19 wpędziła całą Unię w najgłębszą w historii recesję. Ten długi okres charakteryzował się stałą ścieżką pozytywnego wkładu konsumpcji i inwestycji we wzrost gospodarczy.

Podczas gdy silny popyt krajowy ograniczał zewnętrzna konkurencyjność Polski przed globalną Wielką Recesją lat 2008-2009, znaczna deprecjacja złotego w tych latach pomogła Polsce odzyskać konkurencyjność i sprawiła, że wkład eksportu netto stał się dodatni.

Stylizowane przedstawienie krzywej Phillipsa pokazuje dwa strukturalne załamania w relacji między inflacją a bezrobociem w Polsce: jedno tuż po akcesji do UE, a drugie w latach 2013-2015; w obu przypadkach zarówno stopy inflacji, jak i bezrobocia spadły, sprowadzając krzywą na niższą ścieżkę. Pozwoliło to polskiej gospodarce na stopniowe osiągnięcie niższych stóp bezrobocia bez znacznej presji inflacyjnej.

g – GDP growth rate / stopa wzrostu PKB

Note: the data show the contributions by the main components to the change of GDP at constant market prices as well as the GDP growth rate (*g*).

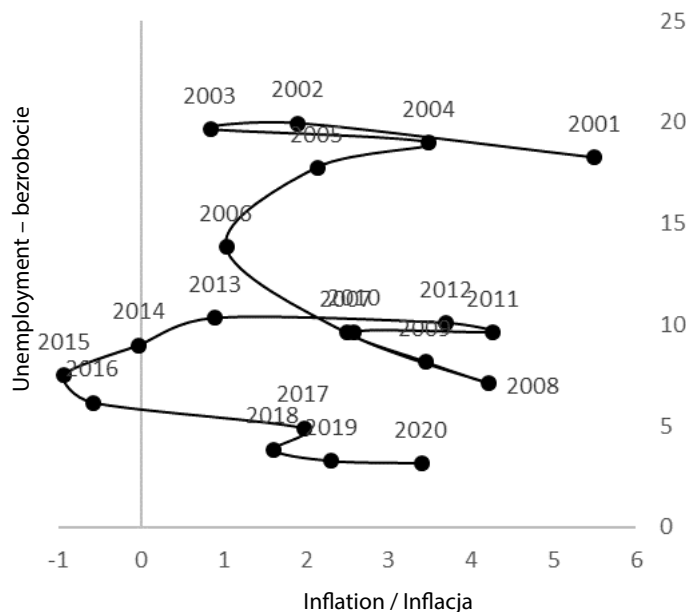
Uwaga: dane pokazują wkład głównych komponentów do zmiany PKB w stałych cenach rynkowych, a także stopę wzrostu PKB (*g*).

Figure 2. GDP growth and main components in Poland (1992-2020)

Rysunek 2. Dynamika PKB i główne składowe w Polsce (1992-2020)

Source: Own elaboration, on Eurostat data.

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych Eurostatu.

Note: the charts shows on the horizontal axis the annual rate of inflation and on the vertical axis the annual rate of unemployment.
Uwaga: na wykresie na osi poziomej pokazano roczną stopę inflacji, a na osi pionowej roczną stopę bezrobocia.

Figure 3. Inflation and unemployment rates in Poland (2001-2020)

Rysunek 3. Inflacja i stopa bezrobocia w Polsce (2001-2020)

Source: Own elaboration, on IMF data.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MFV.

Poland integration in the Single Market

Poland has not yet joined the Economic and Monetary Union; however, it has joined the EU Single Market. The Single Market refers to the EU¹ as one territory, and aims at ensuring the free circulation of people, goods, services, and capital by removing borders and regulatory obstacles to free movement across this territory. Its dimension is comparable to the US market in terms of GDP; it includes 500 million consumers, 22 million businesses, and represents one of the major assets for the EU.

It is interesting to analyse the evolution of the integration of Poland within the Single Market, first in terms of structure of the market, by looking at the interlinkages with other countries, and then by studying the long-term evolution of the integration, along four pillars. They refer to the four freedoms of movement: of people, capitals, goods, and services.

Free movement of people

The free mobility of people is one of the key characteristics of an integrated common market, and one of the fundamental freedoms of movement within the EU Single Market. An interesting pattern emerges when analysis the data about emigration towards and immigration from other EU countries, in relation to the total Polish population. The outflows have

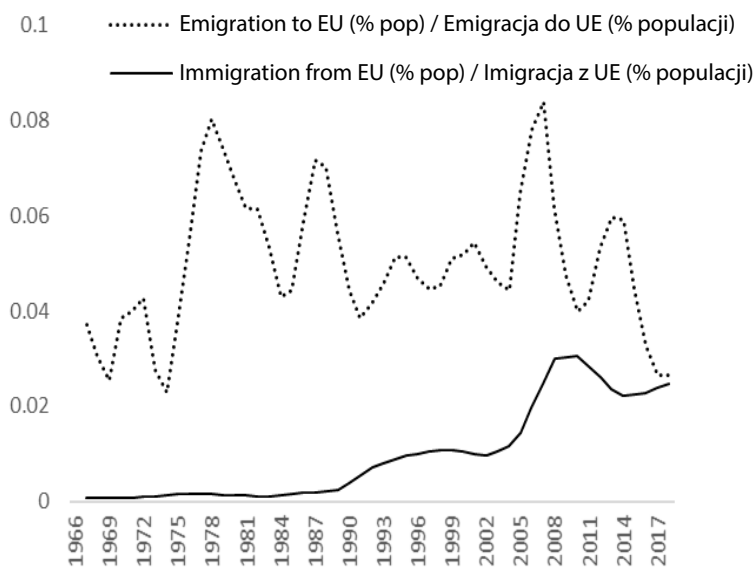
Integracja Polski w ramach jednolitego rynku

Polska nie przystąpiła jeszcze do Unii Gospodarczej i Walutowej, ale przystąpiła do Jednolitego Rynku UE. Jednolity rynek odnosi się do UE¹ jako jednego terytorium i ma na celu zapewnienie swobodnego przepływu osób, towarów, usług i kapitału poprzez usunięcie granic i przeszkód regulacyjnych utrudniających swobodny przepływ przez to terytorium. Jego wielkość jest porównywalna z rynkiem amerykańskim pod względem PKB; obejmuje on 500 milionów konsumentów, 22 miliony przedsiębiorstw i stanowi jeden z głównych atutów UE.

Interesujące jest przeanalizowanie ewolucji integracji Polski w ramach jednolitego rynku, najpierw pod kątem struktury rynku, poprzez przyjrzenie się powiązaniom z innymi krajami, a następnie poprzez zbadanie długofalowej ewolucji integracji w ramach czterech filarów. Odnoszą się one do czterech swobód przepływu: osób, kapitałów, towarów i usług.

Swobodny przepływ osób

Swobodna mobilność osób jest jedną z kluczowych cech zintegrowanego wspólnego rynku i jedną z podstawowych swobód przemieszczania się w ramach Jednolitego Rynku UE. Interesująca prawidłowość wyłania się przy analizie danych dotyczących emigracji do innych krajów UE oraz imigracji z innych krajów UE, w odniesieniu do ogółu ludności Pol-

Note: the data show three-year moving averages, between 1967 and 2018.

Uwaga: dane pokazują trzyletnie średnie ruchome, pomiędzy 1967 a 2018 rokiem.

Figure 4. Emigration to and immigration from other EU countries, as a share of Poland's total population

Rysunek 4. Emigracja do innych krajów UE i imigracja z innych krajów UE jako udział w ogólnej liczbie ludności Polski

Source: Own elaboration, on data by Statistics Poland.

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych Statistics Poland.

¹ For the purpose of this paper, given that the analysis is based on data preceding the withdrawal of the United Kingdom from the EU, and that the Single Market has been extended to the United Kingdom through the duration of its transition period, the EU is considered here as including 28 Member States.

¹ Do celów niniejszego opracowania, biorąc pod uwagę, że analiza opiera się na danych poprzedzających wystąpienie Zjednoczonego Królestwa z UE oraz że jednolity rynek został rozszerzony na Zjednoczone Królestwo na czas trwania okresu przejściowego, uznaje się, że UE obejmuje 28 państw członkowskich.

general been larger than the inflows, for the past half a century, a trend that has nevertheless changed in the most recent years. Outflows seem to occur in waves, with the largest one right after Poland's accession into the EU, and in particular when it joined the Schengen area in 2007.

Right after this period, and in the aftermath of the Global Financial Crisis that Poland has fared better than the majority of other countries, a considerable new wave of immigration from other EU countries is taking place in Poland. The result is that in the most recent years, for the first time, net migration with the rest of the EU may be turning positive.

Free movement of capital

The accession to the Single Market meant joining an area in which capital movement had been liberalised among residents of the Member States, Article 63 TFEU prohibits all restrictions on the movement of capital and payments between Member States, as well as between Member States and third countries. The following Figure 5 shows the total amount of foreign direct investment (FDI), portfolio and other investment, by Poland in the rest of the EU (outflows) and by the other EU Member States in Poland (inflows).

The stock of capital inflows in Poland originating from other EU countries clearly outweigh the stock of Polish outflows in the rest of the EU; they also show a clearly increasing pattern. Such pattern has accelerated in the aftermath of the Global Financial Crisis and stabilised in the most recent years.

Przez ostatnie pół wieku odpływy były generalnie większe niż napływy, tendencja ta uległa jednak zmianie w ostatnich latach. Odpływy wydają się występować falami, z największą zaraz po przystąpieniu Polski do UE, a w szczególności po przystąpieniu do strefy Schengen w 2007 roku.

Tuż po tym okresie, a także w następstwie globalnego kryzysu finansowego, z którym Polska poradziła sobie lepiej niż większość innych krajów, w Polsce ma miejsce nowa, znacząca fala imigracji z innych krajów UE. W efekcie, w ostatnich latach po raz pierwszy migracja netto z resztą UE zaczyna przybierać wartość dodatnią.

Swobodny przepływ kapitału

Przystąpienie do Jednolitego Rynku oznaczało wejście do obszaru, w którym przepływ kapitału został zliberalizowany wśród rezydentów państw członkowskich, art. 63 TFUE zakazuje wszelkich ograniczeń w przepływie kapitału i płatności między państwami członkowskimi, jak również między państwami członkowskimi a państwami trzecimi. Rysunek 5 przedstawia łączną kwotę bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ), inwestycji portfelowych i innych, dokonanych przez Polskę w pozostałych krajach UE (odpływy) oraz przez pozostałe państwa członkowskie UE w Polsce (napływy).

Napływy kapitału do Polski pochodzące z innych krajów UE wyraźnie przewyższają odpływy kapitału z Polski do pozostałych krajów UE, wykazując przy tym wyraźną tendencję wzrostową. Wzorzec ten uległ przyspieszeniu w następstwie globalnego kryzysu finansowego i ustabilizował się w ostatnich latach.

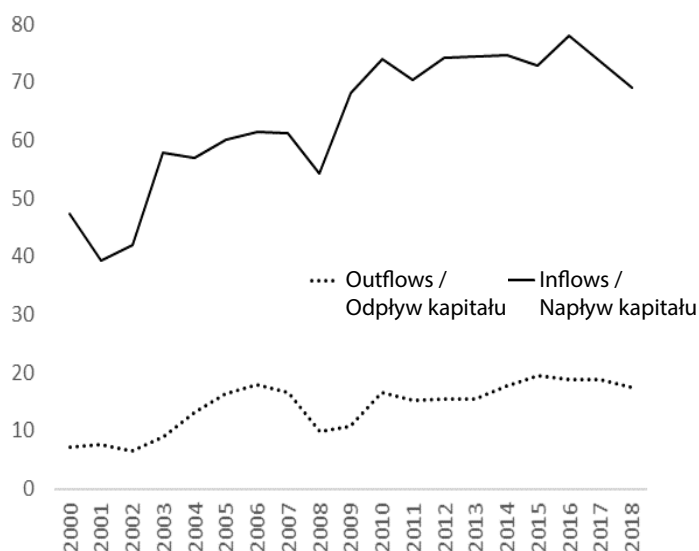

Figure 5. Capital flows to and from other EU countries, as a share of Poland's GDP

Rysunek 5. Przepływy kapitałowe do (outflows) i z (inflows) pozostałych krajów UE w relacji do PKB Polski

Source: Own elaboration, on data by Finflows.

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych Finflows.

Free movement of goods

Trade of goods is arguably the most visible aspect of the Single Market, the progressive elimination of barriers to trade among Member States has enormously facilitated firms producing goods in one countries and selling them in another one. Such progressive integration has certainly prompted a similar increase in exports to and imports from other EU countries. The following Figure 6 shows the sharp increase in the relevance of intra-EU trade for Poland, over the past four decades.

Swobodny przepływ towarów

Handel towarami jest prawdopodobnie najbardziej widocznym aspektem jednolitego rynku, a stopniowe znoszenie barier handlowych między państwami członkowskimi w ogromnym stopniu ułatwiło firmom produkowanie towarów w jednym kraju i sprzedawanie ich w innym. Taka postępująca integracja z pewnością spowodowała podobny wzrost eksportu do i importu z innych krajów UE. Rysunek 6 obrazuje gwałtowny wzrost znaczenia handlu wewnątrzunijnego dla Polski na przestrzeni ostatnich czterech dekad.

Figure 6. Trade in goods with other EU countries, as a share of Poland's GDP
Rysunek 6. Wymiana towarowa z innymi krajami UE jako udział w PKB Polski
 Source: Own elaboration, on IMF data.
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MFW.

The steady increase in the volume of trade in goods as a share of Poland's GDP refers to both imports and exports. However, in this case as well, the way Poland overcame the Global Financial Crisis seems to have reversed the previous trade deficit in intra-EU trade, with an increasing surplus since then.

Stały wzrost wolumenu obrotów towarowych w relacji do PKB Polski dotyczy zarówno importu, jak i eksportu. Jednak i w tym przypadku wydaje się, że sposób, w jaki Polska przezwyciężyła globalny kryzys finansowy, spowodował odwrócenie wcześniejszego deficytu w handlu wewnątrzunijnym i od tego czasu rośnie jego nadwyżka.

Free movement of services

Given the less tradeable nature of services compared with goods, trade in services is certainly lower than trade in goods; however much of the efforts to improve the functioning of the EU Single Market focus precisely on the removal of barriers to free movement and trade of services. The following Figure 7 shows an increase in the relevance of intra-EU trade in services, over the past sixteen years.

Such increase in the relevance of trade in services with other EU countries is more visible in the case of exports rather than of imports. In particular, the sharp increase in the importance of exports has occurred since 2016, generating a sizeable surplus.

Swobodny przepływ usług

Ze względu na mniejszą zbywalność usług w porównaniu z towarami, handel usługami jest z pewnością niższy niż handel towarami, jednak znaczna część wysiłków zmierzających do poprawy funkcjonowania jednolitego rynku UE koncentruje się właśnie na usuwaniu barier w swobodnym przepływie i handlu usługami. Rysunek 7 pokazuje wzrost znaczenia wewnątrzunijnego handlu usługami w ciągu ostatnich szesnastu lat.

Taki wzrost znaczenia handlu usługami z innymi krajami UE jest bardziej widoczny w przypadku eksportu niż importu. W szczególności, gwałtowny wzrost znaczenia eksportu nastąpił od 2016 r., generując pokaźną nadwyżkę.

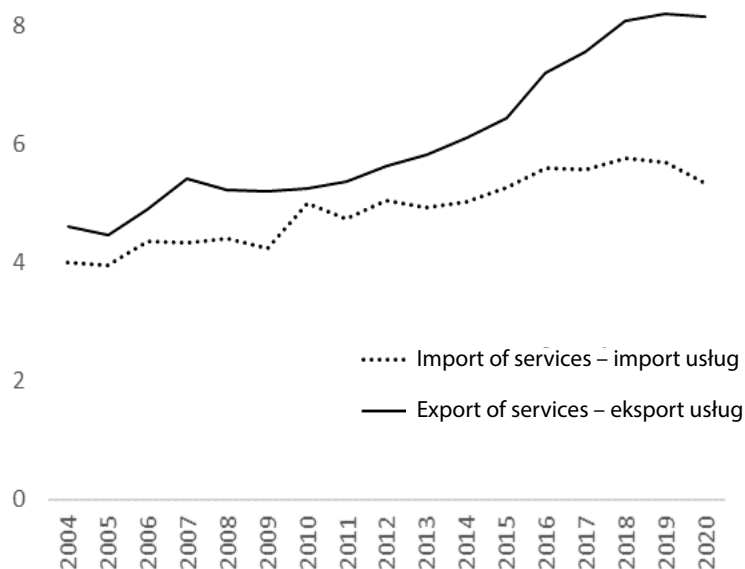

Figure 7. Trade in services with other EU countries, as a share of Poland's GDP

Rysunek 7. Handel usługami z innymi krajami UE jako udział w PKB Polski

Source: Own elaboration, on Eurostat data.

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych Eurostatu.

Integration in the Single Market and with the rest of the world

The past decades, in which Poland has accessed the EU and progressively integrated within the EU Single Market, have also been a period of global integration of all market economies, through trade, capital flows and movement of people. All advanced and emerging economies have become more and more interlinked and integrated, so the pattern of integration of Poland within the Single Market might just have been a by-product of global integration.

In order to draw a meaningful picture of Poland integration into the Single Market, it is necessary to compare its evolution to a realistic counterfactual. Such realistic counterfactual, however, cannot be just the level of integration before joining the Single Market, but rather the level of integration that Poland has achieved with the rest of the world during the same period. We therefore have to compare Poland's integration within the Single Market with the integration of the country with the rest of the world, outside the Single Market. The comparison between these two processes of integration can meaningfully tell us to what extent integration within the Single Market has been greater than it would have been without it.

The Figure 8 above show, for each of the four freedoms of movement, the evolution of the ratio between the flows between Poland and the rest of the EU and the flows between Poland and the rest of the world, outside the EU. This is done for both directions, outflows and inflows. This is a measure not only of Poland's integration with the rest of the EU, but it also offers a synthetic indicator of the comparative importance of such integration vis-à-vis the integration with the rest of the world.

Integracja na jednolitym rynku i z resztą świata

Ostatnie dziesięciolecia, w których Polska przystąpiła do UE i stopniowo integrowała się w ramach Jednolitego Rynku UE, były również okresem globalnej integracji wszystkich gospodarek rynkowych poprzez handel, przepływy kapitałowe i przepływ osób. Wszystkie rozwinięte i wschodzące gospodarki stają się coraz bardziej powiązane i zintegrowane, tak więc model integracji Polski w ramach jednolitego rynku może być po prostu produktem ubocznym globalnej integracji.

Aby nakreślić sensowny obraz integracji Polski z jednolitym rynkiem, konieczne jest porównanie jej rozwoju z realistycznym scenariuszem kontrfaktycznym. Takim odnośnikiem nie może być jednak tylko poziom integracji przed przystąpieniem do Jednolitego Rynku, ale raczej poziom integracji, jaki Polska osiągnęła z resztą świata w tym samym okresie. Musimy zatem porównać integrację Polski w ramach Jednolitego Rynku z integracją kraju z resztą świata, poza Jednolitym Rynkiem. Porównanie tych dwóch procesów integracyjnych może nam w znaczący sposób powiedzieć, w jakim stopniu integracja w ramach Jednolitego Rynku była większa niż byłaby bez niego.

Rysunek 8 pokazuje dla każdej z czterech swobód przepływu, ewolucję stosunku pomiędzy przepływami pomiędzy Polską a resztą UE oraz przepływami pomiędzy Polską a resztą świata, poza UE. Odbywa się to dla obu kierunków, odpływów i napływów. Jest to miara nie tylko integracji Polski z resztą UE, ale także syntetyczny wskaźnik porównawczego znaczenia tej integracji w stosunku do integracji z resztą świata.

Pierwszym wynikiem, jaki możemy zaobserwować, jest to, że we wszystkich przypadkach stosunek

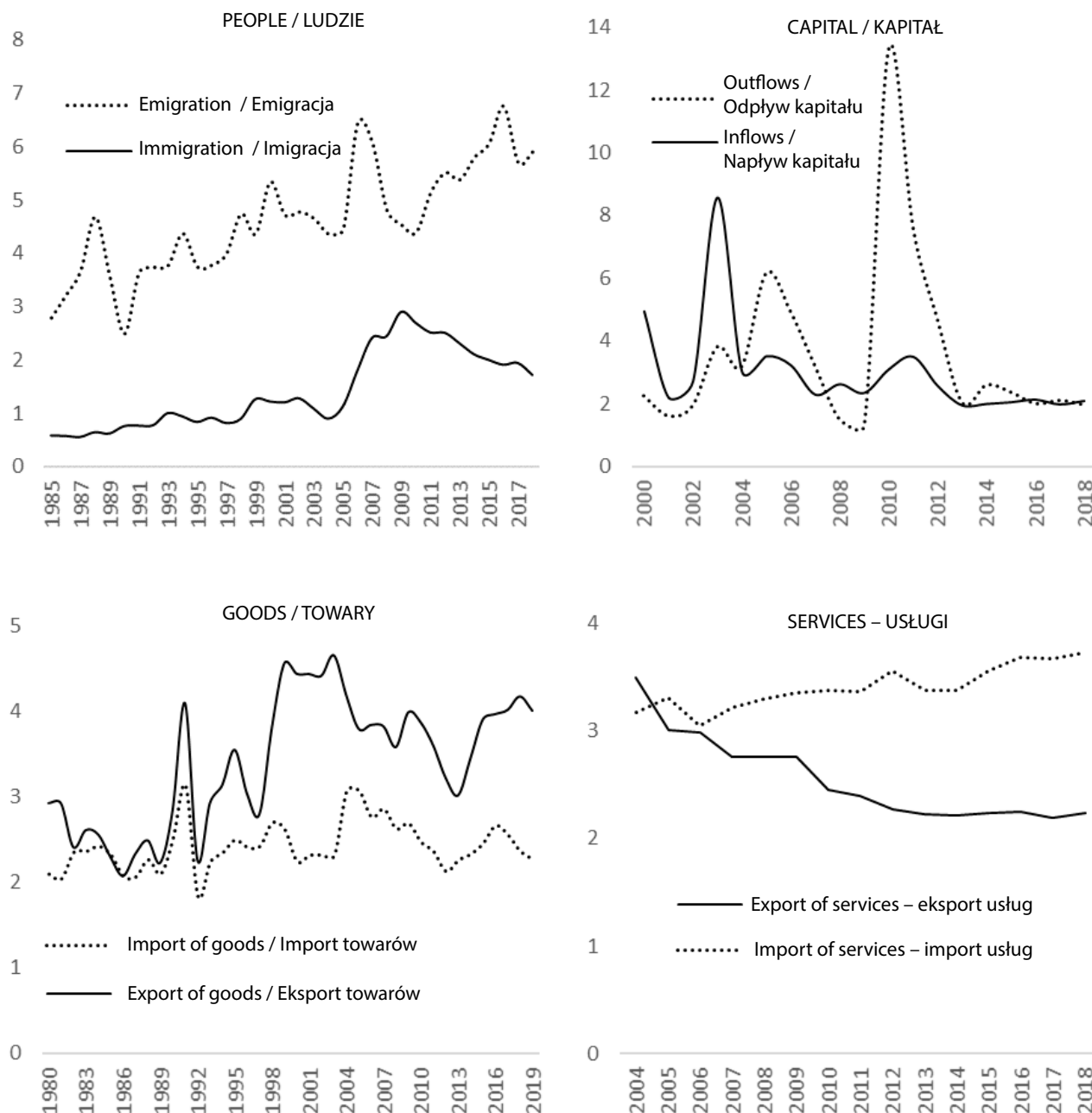

Figure 8. Ratio of Poland integration within the EU Single Market vs integration with the rest of the world

Rysunek 8. Stosunek integracji Polski w ramach Jednolitego Rynku UE do integracji z resztą świata

Source: Own calculations on data provided by the IMF, Eurostat, the OECD, and Statistics Poland.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych MFW, Eurostatu, OECD i Statystyki Polski.

The first result we can observe is that in all cases the ratio of Poland's integration within the EU Single Market to Poland's integration with the rest of the world is above one, which means that the Single Market is indeed a positive factor of integration for the country. As for the free movement of people, Polish emigration is increasingly directed towards EU countries, rather than to extra-EU ones, while over the past decade immigration from outside the EU is increasing at a faster pace than from other EU countries.

integracji Polski w ramach Jednolitego Rynku UE do integracji Polski z resztą świata jest wyższy od jednego, co oznacza, że Jednolity Rynek jest rzeczywiście pozytywnym czynnikiem integracji dla kraju. Jeśli chodzi o swobodny przepływ osób, to polska emigracja w coraz większym stopniu kieruje się do krajów UE, a nie do krajów pozaunijnych, natomiast w ostatniej dekadzie imigracja spoza UE rośnie w szybszym tempie niż z innych krajów UE.

Zasób bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ), inwestycji portfelowych i innych, dokonywa-

The stock of foreign direct investment (FDI), portfolio and other investment, by Poland in the rest of the EU (outflows) and by the other EU Member States in Poland (inflows) is twice as large as that vis-à-vis the rest of the world. After the great instability of such flows during the Global Financial Crisis, then, such pattern seems rather stable.

Trade within the EU Single Market is roughly three times larger than trade with the rest of the world, for Poland. The progressive integration into the Single Market seems to have given a particular boost to Polish exports of goods to the area, while, on the other side, the exports of services to the rest of the world is growing at a faster pace than the exports of services towards the EU Single Market. In other words, the Single Market for goods looks increasingly advantageous for Poland, while the Single Market as an export destination for Polish services seems to be losing ground with respect to trade in services with the rest of the world, despite remaining still more relevant in absolute terms.

Trade links and dependency

The previous section has studied the relevance of the Single Market for Poland over time, by using traditional indicators of trade and factors mobility. The structural composition of Poland's integration into the Single Market, however, can also be analysed by taking into account the interconnectedness among sectors. In other words, it is possible to trace the links between sectors in terms of both supply and demand. When we look at the supply side, we take into account the upstream links that shape supply chains across different sectors. When we look at the demand side, we take into account the downstream links that contribute to the final demand for each sector.

The interconnectedness across sectors is key to understand how a shock to production or to demand in one sector in one country can propagate to the rest of the Single Market. It can also help understand relative dependencies in terms of supply chains and of final demand, i.e. how much Poland's economic structure relies on other countries for the production of intermediate products and as export markets.

As in all countries, the largest share of production and consumption is domestic in Poland too, however, we see that the relevance of foreign markets has increased on both supply and demand side, during the period for which data are available, i.e. from 2005 to 2015. Intermediate products originating from other countries in the Single Market account for about 17.4% of total value added produced by Poland, and, on the demand side, the other EU countries account for 20.2% of total final demand for Polish production. The relevance of extra-EU countries has increased too over time, on both supply and demand sides; however, such relevance remains still lower than the Single Market.

By looking at the specific bilateral trade relations between Poland and each other EU country, we can highlight the most important ones, for both supply

nych przez Polskę w pozostałych krajach UE (odpływy) oraz przez pozostałe państwa członkowskie UE w Polsce (napływy) jest dwukrotnie większy niż w stosunku do reszty świata. Po dużej niestabilności tych przepływów w czasie globalnego kryzysu finansowego, taki schemat wydaje się raczej stabilny.

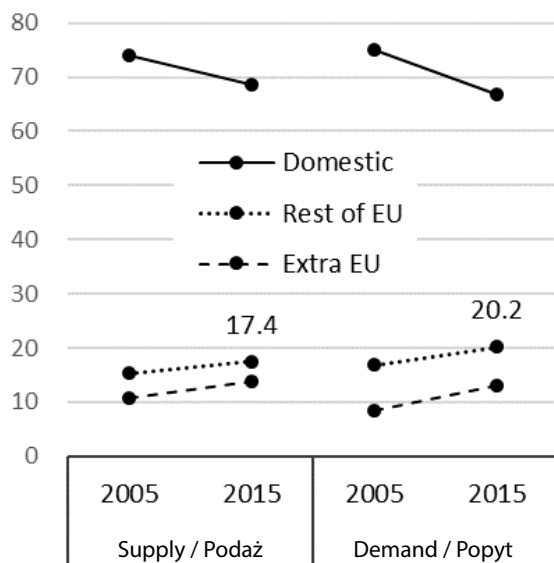
Handel w ramach Jednolitego Rynku UE jest dla Polski mniej więcej trzykrotnie większy niż handel z resztą świata. Wydaje się, że postępująca integracja z Jednolitym Rynkiem dała szczególnie impuls polskiemu eksportowi towarów do tego obszaru, podczas gdy, z drugiej strony, eksport usług do reszty świata rośnie w szybszym tempie niż eksport usług w kierunku Jednolitego Rynku UE. Innymi słowy, jednolity rynek towarów wydaje się coraz bardziej korzystny dla Polski, podczas gdy jednolity rynek jako kierunek eksportu polskich usług wydaje się tracić na znaczeniu w odniesieniu do handlu usługami z resztą świata, mimo że w wartościach bezwzględnych nadal pozostaje bardziej istotny.

Powiązania handlowe i zależność

W poprzedniej części przeanalizowano znaczenie Jednolitego Rynku dla Polski na przestrzeni czasu, wykorzystując tradycyjne wskaźniki handlu i mobilności czynników. Strukturalną kompozycję integracji Polski z jednolitym rynkiem można jednak również analizować, biorąc pod uwagę wzajemne powiązania między sektorami. Innymi słowy, możliwe jest prześledzenie powiązań między sektorami zarówno pod względem podaży, jak i popytu. Gdy patrzymy na stronę podaży, bierzemy pod uwagę powiązania na wcześniejszych etapach łańcucha dostaw, które kształtują owe łańcuchy w różnych sektorach. Gdy patrzymy na stronę popytu, bierzemy pod uwagę powiązania w dół łańcucha, które przyczyniają się do ostatecznego popytu dla każdego sektora.

Wzajemne powiązania między sektorami są kluczowe dla zrozumienia, w jaki sposób szok w produkcji lub w popycie w jednym sektorze w jednym kraju może przenosić się na resztę jednolitego rynku. Może to również pomóc w zrozumieniu względnych zależności w zakresie łańcuchów dostaw i popytu końcowego, tj. w jakim stopniu struktura gospodarcza Polski opiera się na innych krajach w zakresie produkcji półproduktów i jako rynkach eksportowych.

Podobnie jak we wszystkich krajach, również w Polsce największy udział w produkcji i konsumpcji ma produkcja krajowa, jednak widzimy, że znaczenie rynków zagranicznych wzrosło zarówno po stronie podaży, jak i popytu, w okresie, dla którego dostępne są dane, tj. od 2005 do 2015 roku. Półprodukty pochodzące z innych krajów Jednolitego Rynku stanowią około 17,4% całkowitej wartości dodanej wytworzonej przez Polskę, a po stronie popytu pozostałe kraje UE odpowiadają za 20,2% całkowitego popytu finalnego na polską produkcję. Znaczenie krajów spoza UE również wzrosło w czasie, zarówno po stronie podaży, jak i popytu, jednak nadal jest ono niższe niż w przypadku Jednolitego Rynku.

Note: the chart shows, on the left side, the share of value added that originates within national borders (Supply, solid line), from cross-border supply chains within the Single Market (Supply, small dotted line), and from extra EU value chains (Supply, larger dotted line); on the right side, the share of final demand that is due to national markets (Demand, solid line), to cross-border trade within the Single Market (Demand, small dotted line), and to extra EU markets (Demand, larger dotted line).

Uwaga: wykres pokazuje, po lewej stronie, udział wartości dodanej, która powstaje w granicach krajowych (Podaż, linia ciągła), z transgranicznych łańcuchów dostaw w ramach jednolitego rynku (Podaż, mała linia przerywana) oraz z pozaunijnych łańcuchów wartości (Podaż, większa linia przerywana); po prawej stronie udział popytu końcowego, który wynika z rynków krajowych (Popyt, linia ciągła), z handlu transgranicznego w ramach jednolitego rynku (Popyt, mała linia przerywana) oraz z pozaunijnych rynków (Popyt, większa linia przerywana).

Figure 9. Poland's exposure to global value chains and export markets (percentages of total)
Rysunek 9. Ekspozycja Polski na globalne łańcuchy wartości i rynki eksportowe (w proc. ogółu)

Source: Own elaboration, on OECD data.

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych OECD.

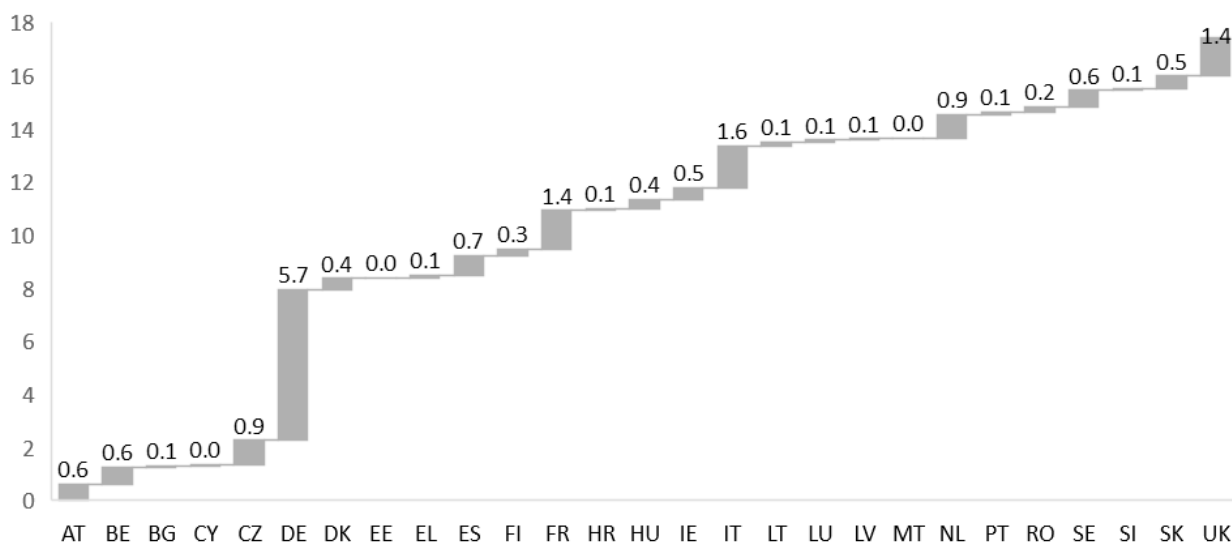

Figure 10. Share of Polish value added originating from supply chains in other EU countries

Rysunek 10. Udział polskiej wartości dodanej pochodzącej z łańcuchów dostaw w innych krajach UE

Source: Own elaboration, on OECD data.

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych OECD.

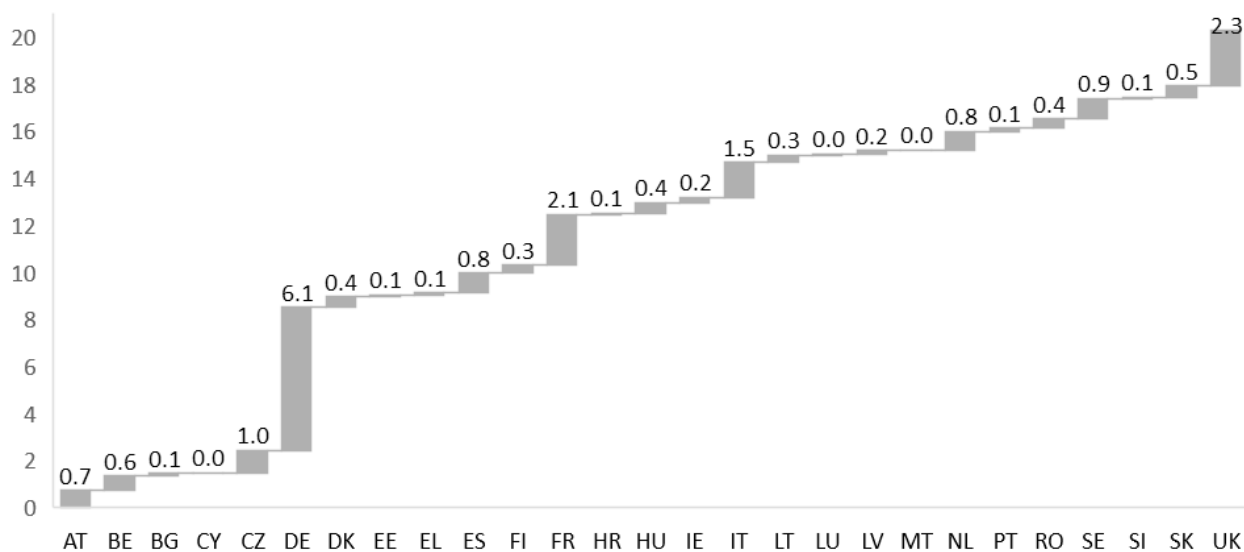

Figure 11. Share of other EU countries in total final demand for Polish production

Rysunek 11. Udział pozostałych krajów UE w całkowitym popycie finalnym na polską produkcję

Source: Own elaboration, on OECD data.

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych OECD.

chains and final export markets (Figure 10, Figure 11). Germany is by far the most important trade partner for Poland, as intermediate products originating in this country account for 5.7% of total value added produced by Poland, and on the demand side it absorbs 6.1% of total demand for Polish production. In terms of supply chains, Italy is the second most important trade partner, but not in terms of final demand, as the UK and France are more important export markets for Polish production.

Przyglądając się konkretnym dwustronnym relacjom handlowym pomiędzy Polską a każdym innym krajem UE, możemy wyróżnić te najważniejsze, zarówno dla łańcuchów dostaw, jak i ostatecznych rynków eksportowych (Rysunek 10, Rysunek 11). Zdecydowanie najważniejszym partnerem handlowym dla Polski są Niemcy, gdyż półprodukty pochodzące z tego kraju stanowią 5,7% całkowitej wartości dodanej wytworzonej przez Polskę, a po stronie popytu absorbują 6,1% całkowitego popytu na polską produkcję. Pod względem łańcuchów dostaw Włochy są drugim najważniejszym partnerem handlowym, ale nie pod względem popytu końcowego, ponieważ Wielka Brytania i Francja są ważniejszymi rynkami eksportowymi dla polskiej produkcji.

Conclusions

This paper has tried to assess the main patterns and characteristics of Poland's integration in the EU Single Market. The analysis presented in the paper has shown that integration in the Single Market has indeed increased over time, by looking at the four pillars of the four freedoms of movement: of people, capital, goods and services.

Assessing whether such increased openness and international integration has caused the long period of economic growth and prosperity enjoyed by the country is beyond the scope of this paper, however some analyses suggest it has had a positive impact on growth (Pasierbiak, 2018; Wayda-Lichy, Kawa, Fijorek, Denkowska, 2020). In particular, the positive impact of the integration in the EU has materialised along the two channels of the Single Market and of the support under Cohesion and agricultural policy (Kundera, 2014).

Podsumowanie

W niniejszym artykule podjęto próbę oceny głównych wzorców i cech charakterystycznych integracji Polski z jednolitym rynkiem UE. Analiza przedstawiona w artykule wykazała, że integracja owa rzeczywiście wzrastała wraz z biegiem czasu, patrząc na cztery filary czterech swobód przepływu: osób, kapitału, towarów i usług.

Ocena, czy taka zwiększona otwartość i integracja międzynarodowa spowodowała długi okres wzrostu gospodarczego i dobrobytu, jakim cieszy się kraj, wykracza poza zakres niniejszego opracowania, jednak niektóre analizy sugerują, że miała ona pozytywny wpływ na wzrost (Pasierbiak, 2018; Wayda-Lichy, Kawa, Fijorek, Denkowska, 2020). W szczególności, pozytywny wpływ integracji z UE zmaterializował się w dwóch kanałach jednolitego rynku oraz wsparcia w ramach polityki spójności i polityki rolnej (Kundera, 2014).

The integration of Poland with the other countries composing the EU had already started before its formal accession in 2004, in the preparatory period in which the country progressively opened its economy to the rest of Europe and reformed the structure of its economy. During that period, the country started running sizeable current account deficits, which on the one side facilitated the rapid convergence in output and living standards, but on the other increased the stock of external liabilities (Lane, Milesi-Ferretti, 2007).

Services represent an increasing share of value added, employment and trade, in line with what happens in the other major advanced economies. Poland maintains, nevertheless, a sizeable and important industrial base, which is becoming increasingly competitive and contributing to a positive trade balance. Poland's international competitiveness improves, reaping the benefits of a growing market and good education and training standards (Molendowski, 2017). Such an improved external competitiveness will help reduce the stock of external liabilities previously built up.

The other EU partners are definitely the main trade partners for Poland, accounting for roughly three times the country's trade with the rest of the world, in both goods and services. However, the relative importance of the Single Market with respect to the rest of the world seems to increase as export market for the Polish goods and to decrease as export market for the Polish services.

Germany is by far Poland's most important trade partner, both in terms of supply chains and as an export market. The other largest EU economies are much less integrated than Germany with Poland, however the UK represents the second most important export market, so its withdrawal from the EU might have an important impact on Poland (Mroczek-Dąbrowska, Matysek-Jedrych, 2021).

Future research should try to assess to what extent new disruptions, such as the Covid-19 pandemics and Brexit, will have an impact on Poland's international integration and economic performance. Both disruptions may represent a similar shock to all EU countries, however their effects may become asymmetric over time.

Integracja Polski z innymi krajami tworzącymi UE rozpoczęła się jeszcze przed jej formalną akcesją w 2004 r., w okresie przygotowawczym, w którym kraj stopniowo otwierał swoją gospodarkę na resztę Europy i reformował jej strukturę. W tym okresie kraj zaczął osiągać znaczne deficyty na rachunku obrotów bieżących, co z jednej strony ułatwiło szybką konwergencję produkcji i standardów życia, ale z drugiej strony zwiększyło stan zobowiązań zewnętrznych (Lane, Milesi-Ferretti, 2007).

Usługi mają coraz większy udział w wartości dodanej, zatrudnieniu i handlu, zgodnie z tym, co dzieje się w innych głównych gospodarkach rozwiniętych. Polska utrzymuje jednak pokaźną i ważną bazę przemysłową, która staje się coraz bardziej konkurencyjna i przyczynia się do dodatniego bilansu handlowego. Międzynarodowa konkurencyjność Polski poprawia się, czerpiąc korzyści z rosnącego rynku oraz dobrych standardów edukacji i szkoleń (Molendowski, 2017). Taka poprawa konkurencyjności zewnętrznej przyczyni się do zmniejszenia narosłego wcześniej zapasu zobowiązań zewnętrznych.

Pozostali partnerzy UE są zdecydowanie głównymi partnerami handlowymi Polski, odpowiadając za około trzykrotność wymiany handlowej kraju z resztą świata, zarówno w zakresie towarów, jak i usług. Jednakże, względne znaczenie Jednolitego Rynku w stosunku do reszty świata wydaje się wzrastać jako rynku eksportowego dla polskich towarów i maleć jako rynku eksportowego dla polskich usług.

Niemcy są zdecydowanie najważniejszym partnerem handlowym Polski, zarówno pod względem łańcuchów dostaw, jak i jako rynek eksportowy. Pozostałe największe gospodarki UE są znacznie mniej zintegrowane z Polską niż Niemcy. Wielka Brytania stanowi drugi najważniejszy rynek eksportowy, więc jej wystąpienie z UE może mieć istotny wpływ na Polskę (Mroczek-Dąbrowska, Matysek-Jedrych, 2021).

W przyszłych badaniach należy podjąć próbę oceny, w jakim stopniu nowe zakłócenia, takie jak pandemia COVID-19 i Brexit, będą miały wpływ na integrację międzynarodową i wyniki gospodarcze Polski. Oba zakłócenia mogą stanowić podobny szok dla wszystkich krajów UE, jednak ich skutki mogą stać się asymetryczne w czasie.

References / Literatura:

1. Copsey, N., Pomorska, K. (2014). The Influence of Newer Member States in the European Union: The Case of Poland and the Eastern Partnership. *Europe-Asia Studies*, 66(3), 421-443. <https://doi.org/10.1080/09668136.2013.855391>
2. Karolewski, I.P., Wilga, M. (2018). *Poland and the European Union*. In: Oxford Research Encyclopedia of Politics. Retrieved from: <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228637.013.258> (access: 20.05.2021).
3. Kundera, J. (2014). Poland in the European Union. The economic effects of ten years of membership. *Rivista di Studi Politici Internazionali*, 81(323), 377-396.
4. Lane, P.R., Milesi-Ferretti, G.M. (2007). Capital flows to central and Eastern Europe. *Emerging markets review*, 8(2), 106-123. <https://doi.org/10.1016/j.ememar.2007.01.004>
5. Molendowski, E. (2017). An Internationally Competitive Economy: a Comparison of Poland and the Visegrad Group Countries in the Post-Accession Period. *Comparative Economic Research*, Sciendo, 20(4), 5-21. <https://doi.org/10.1515/cer-2017-0025>
6. Mroczek-Dąbrowska, K., Matysek-Jedrych, A. (2021). "To fear or not to fear?" The nature of the EU-27 countries' vulnerability to Brexit. *European Planning Studies*, 29(2), 277-290. <https://doi.org/10.1080/09654313.2020.1745761>
7. Pasierbiak, P. (2018). Membership of Poland in the European Union. Convergence, trade and foreign direct investment. *Keizai Boeki Kenkyu (The Studies in Economics and Trade), The Annual Bulletin*, 44, 227-239.

8. Piątkowski, M. (2013). *Poland's new golden age: shifting from Europe's periphery to its center*. Policy Research Working Paper, World Bank Group. <https://doi.org/10.1596/1813-9450-6639>
9. Visvizi, A., Żukrowska, K. (2020). Transition and transformation: the case of Poland. In: A. Visvizi, A. Matysek-Jędrych, K. Mroczek-Dąbrowska, (Eds.) (2020). *Poland in the Single Market: Politics, economics, the euro*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429285301>
10. Wayda-Lichy, M., Kawa, P., Fijorek, K., Denkowska, S. (2020). Trade and the financial openness of the Polish economy in the context of economic growth – the perspective of EU membership. In: A. Visvizi, A. Matysek-Jędrych, K. Mroczek-Dąbrowska, (Eds.) (2020). *Poland in the Single Market: Politics, economics, the euro*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429285301>

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.pl>) allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.